

9. Palikova M., Ondrackova P., Mares J. et al. In vivo effects of microcystins and complex cyanobacterial biomass on rats (*Rattus norvegicus* var. *alba*): changes in immunological and haematological parameters // *Toxicon*. 2013. Vol. 73. P. 1 – 8.
10. Pflugmacher S. Biotransformation of Microcystins in Eukaryotic Cells - Possible Future Research Directions // *Mini-Reviews in Medicinal Chemistry*. 2016. Vol. 16, N. 13. P. 1078 – 1083.

ЕКОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ЯКОСТІ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ

Юрченко С. В., Сюткін С. І.

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

s_yurchenko630@ukr.net, siutkin-sergiy@ukr.net

Найважливішим наслідком і головним пріоритетом соціально-економічного розвитку виступає якість життя населення. Про актуальність проблеми оцінювання якості життя населення країн та їх окремих регіонів свідчать програми ООН [5], різних міжнародних організацій [3], урядів провідних держав світу тощо. Проблема підвищення якості життя населення в Україні є досить гострою, особливо в умовах нинішньої соціально-економічної та суспільно-політичної кризи. Наша держава орієнтується на європейський, світовий досвід, але не завжди враховує вітчизняні умови. Певні спроби дослідити названі проблеми на загальнодержавному та регіональному ієрархічних рівнях зроблені в працях І.В. Гукалової [1], Ю.О. Дорошенка [2], О.А. Мельниченка [4] та С.І. Сюткіна [7].

На сьогоднішній день не існує єдиного підходу до визначення параметрів оцінки рівня і якості життя населення. Так, наприклад європейська стратегія «Європа 2020: Стратегія розумного, сталого і інклюзивного зростання» визначає тільки три напрями щодо оцінки якості життя населення, зокрема ними є: розумне зростання (передбачає врахування розвитку економіки, яка повинна базуватися на знаннях та інноваціях), стійке зростання (економіка, яка базується на раціональному використанні ресурсів), та інклюзивне зростання (несе за собою врахування показників підвищення зайнятості населення, рівень досягнення територіального та соціального узгодження в країні). Не менш цікавою щодо визначення параметрів якості життя населення є методологія *International Living* [6], яка використовується для дослідження прогресу у 190 країнах світу. В даній методології виділяють такі параметри оцінки якості життя як: прожитковий мінімум; економіка; культура; здоров'я; довкілля (стан природного середовища); безпека; інфраструктура; свобода; клімат тощо.

Натомість Європейський фонд з питань покращення життя та умов праці у своїх дослідженнях оцінює якість життя населення за 160 показниками, які

об'єднано в 12 провідних груп: здоров'я; зайнятість; доходи; освіта; сім'я; громадське життя; житлові умови; задоволеність життям; транспорт; безпека; відпочинок; навколишнє середовище. Як бачимо, незважаючи на різноманітність підходів, всі концепції значну увагу приділяють екологічним чинникам, оперуючи поняттями «довкілля», «природне середовище», «навколишнє середовище», «екологічна ситуація» тощо.

В Україні на сьогодні склалася система оцінки якості життя населення [1], яка охоплює три наступних етапи:

1. Розробка концептуальних підходів до вимірювання якості життя.
2. Формування системи показників.
3. Визначення порядку розрахунку узагальнюючих показників.

При формуванні національних індикаторів якості життя виділяють три блоки: показники першого блоку кількісно описують навколишнє середовище, а також характеризують екологічний стан досліджуваної території; показники другого блоку мають забезпечити об'єктивну соціально-економічну характеристику поточного стану життя населення; показники третього блоку відбивають суб'єктивну оцінку стану якості життя самим населенням. Всі ці три блоки (екологічний стан, об'єктивне поточне становище та суб'єктивна оцінка) існують в чотирьох середовищах:

1. Природне середовище (оцінка екологічної ситуації);
2. Соціальне середовище (здоров'я, освіта, безпека, культура, житло, транспорт);
3. Економічне середовище (стан економіки, добробут, ринок праці, зайнятість, безробіття);
4. Суспільно-політичне середовище (громадянська активність, суспільно-політична ситуація, суспільне середовище).

Отже, одним з головних середовищ, які впливають на якість життя населення в нашій країні визнається природне середовище (довкілля).

Україні властива сьогодні ціла низка еколого-географічних проблем, які слід враховувати під час оцінки якості життя населення:

- небезпека порушення природного середовища внаслідок видобування корисних копалин;
- зміна структури земельних ресурсів унаслідок вилучення земель під господарські потреби й забудову, а також через розвиток негативних фізико-географічних процесів (ерозії, абразії, карсту, суфозії та просідання ґрунтів, підтоплення і заболочення, тощо);
- зниження родючості ґрунтів унаслідок втрати гумусу, засолення, підтоплення тощо;

- зменшення запасів і забруднення поверхневих та підземних вод унаслідок посиленого водозабору,
- потрапляння забруднюючих речовин у водні об'єкти в процесі виробництва й ведення комунального господарства;
- забруднення повітря та зміна його складу внаслідок промислових та інших викидів у атмосферу тощо.

В цілому ж проблема врахування екологічних чинників з метою комплексної суспільно-географічної оцінки якості життя населення залишається невирішеною, особливо коли йдеться про врахування регіональних особливостей в межах країни. Пошук прости і ефективних показників слід продовжувати.

Список використаних джерел

1. Гукалова І. В. Якість життя населення України: суспільно-географічна концептуалізація. К.: Друкарня МВС України, 2009. 347 с.
2. Дорошенко Ю. О. Критеріально-факторне оцінювання якості життя людини // Вісник Державної академії житлово-комунального господарства. 2009. № 2. С. 10–30.
3. Конференція ООН з торгівлі і розвитку. Режим доступу: <http://www.unctad.org>.
4. Мельниченко О.А. Підвищення рівня та якості життя населення: механізм державного регулювання. Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2008. 232 с.
5. Офіційний сайт ООН. Режим доступу: <http://www.un.org/>.
6. Представництво ООН в Україні. Режим доступу: <http://www.un.org.ua/ua>.
7. Сюткін С. І. Суспільно-географічні напрями оптимізації виробничого комплексу Сумської області з метою поліпшення екологічної ситуації : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. геогр. наук : спец. 11.00.02 «економічна та соціальна географія». Київ: Інститут географії НАН України, 2000. – 19 с.